

Driemaandelijks tijdschrift van
Natuurpunt De Ratel - Nevele
37ste jaargang - nummer 3
september - november 2025

P006418

natuurpunt

De Ratel

BOGAARDENDAG
27 SEPT

**SNEUKELNATUUR-
WANDELING**

TREKTELLEN

**DE GROTE
ZILVERREIGER**

**WERKEN AAN DE
ZUURHOEK**

**OP STAP MET DE
SCHOLEN**

BOEKBESPREKING

KORT GENOTEERD

Colofon

Dit is het tijdschrift van 'Natuurpunt De Ratel - Nevele', afdeling van Natuurpunt vzw in 9850 Nevele, Vosselare, Hansbeke, Poesele, Landegem en Merendree

Lid worden van Natuurpunt kan door overschrijving van 38 euro op rekeningnummer BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of via <https://www.natuurpunt.be/steunen/lidmaatschap/inschrijven>

Voor meer informatie over onze Natuurpuntafdeling en onze activiteiten kunt u terecht op www.natuurpunt.be/nevele of bij het Dagelijks Bestuur:

- Dries Gryffroy (voorzitter),
0475 34 30 30,
dries.gryffroy@gmail.com
- Peter De Grootte (secretaris),
09 371 86 02,
peter.degrootte@icloud.com
- Alain Devreese (ledenadministratie - tijdschrift), 0486 69 05 74,
alain.devreese@telenet.be
- Toon Spanhove (conservator Vallei van de Oude Kale), 0497 02 02 72,
toonspanhove@hotmail.com

of de overige Bestuursleden:

- Stephan Boulez,
stephan.boulez@arteveldes.be
- Valérie Lehouck,
valerielehouck@gmail.com
- Mark Waelbroeck,
marc.waelbroeck@telenet.be
- Ignace Van Dingenen,
ignace.van.dingenen@skynet.be
- Mark Claeyns,
claeyscoppens@skynet.be
- Rinus Vuylsteke,
rinusvuylsteke@gmail.com

Voor reacties op artikels in dit tijdschrift, vragen en suggesties, eigen artikels, waarnemingen... kunt u steeds terecht bij één van bovenstaande contactpersonen of op ons algemeen e-mailadres: **natuurpuntderatel@telenet.be**

Werkten mee aan dit nummer: Dries Gryffroy, Ignace Van Dingenen, Sam Provoost, Greta Dobbelaere, Ingrid Ligtvoet, Luc Vyncke, Peter De Grootte en Alain Devreese (redactie)

met de steun van

!Deinze

Het Land van Nevele

DIGITALE NIEUWSBRIEF

Natuurpunt De Ratel - Nevele heeft ook een digitale nieuwsbrief.

Op (on)regelmatige tijdstippen, tussen onze gewone tijdschriftjes door, bezorgen wij die op je e-mailadres indien u dat wenst.

Voor ons een snelle en goedkope manier om jullie op de hoogte te brengen van actuele gebeurtenissen of activiteiten en/of jullie te herinneren aan reeds eerder in het tijdschrift meegedeelde zaken.

Wie deze nieuwsbrief nog niet ontvangen heeft en beschikt over een e-mailadres, kan een berichtje sturen naar ons mailadres natuurpuntderatel@telenet.be en we nemen je graag in onze lijst op.

www.natuurpunt.be/nevele

Facebook: Natuurpunt Nevele

Website van Natuurpunt en Partners Meetjesland:

www.NPMeetjesland.be

www.natuurpunt.be

Activiteiten september - november 2025

zaterdag 27 september - BOGAARDENDAG TE MERENDREE

Op zaterdag 27 september ben je welkom op de Bogaardendag in de gemeentelijke boomgaard Dopershoek in Merendree.

De boomgaard telt meer dan 250 hoogstamfruitbomen en is één van de grootste hoogstamboomgaarden van onze streek, en wordt voor de gelegenheid opengesteld. Geniet van verschillende workshops, een interessante voordracht, muzikaal entertainment, een fruittentoonstelling, infostands (o.a. van Natuurpunt De Ratel), een Bogaardenfietstocht (je kan starten tot 14u) en zoveel meer. Bezoekers zijn welkom vanaf 13 uur en de dag wordt afgesloten om 17 uur. We raden je aan om zoveel mogelijk met de fiets te komen, er is een grote fietsenstalling voorzien. Kom je toch met de auto, parkeer dan op de Schipdonkbrug van Merendree en ga te voet naar de boomgaard. Er is voor elk wat voorzien.

Een bezoek is gratis, voor enkele activiteiten is vooraf inschrijven noodzakelijk. Inschrijven voor een specifieke activiteit kan tot vrijdag 19 september.

De Bogaardendag is een initiatief van het Regionaal Landschap Meetjesland en Leievallei (RLML), je vindt alle verdere info op <https://www.rlml.be/agenda/bogaardendag>

zondag 5 oktober - VOGELTREKTELLEN te Merendree

De vogeltrek is een jaarlijks fenomeen dat de mens al eeuwenlang boeit. Op veel plaatsen tellen vrijwilligers alle vogels die overvliegen. Vanaf 's morgens vroeg tot 's middags wordt alles genoteerd, gewapend met verrekijkers en telescopen.

Wil je graag weten wie daar zo vrolijk fluit in het struikgewas of welke roofvogel er zo hoog boven je hoofd voorbij vliegt, kom dan op zondag 5 oktober mee tellen op het Eilandje op de kruising van Schipdonkkanaal en kanaal Gent-Brugge. Rond de middag zorgen we voor een aperitiefje.

De dag kadert in het Eurobirdwatch weekend, waarin honderden vogelliefhebbers in tal van Europese landen de vogeltrek volgen.

- Afspraak: 9u op het Eilandje, Rijkeplas Merendree (doodlopende arm van het Schipdonkkanaal te bereiken via de Schipdonkbrug). We eindigen rond de middag.
- Inschrijven kan op <https://www.natuurpunt.be/agenda/vogeltrektellen-op-het-eilandje-te-merendree-24482>

zondag 28 september - SNEUKELNATUURWANDELING IN DE KALEVALLEI

Straffe stoot voor de Natuur is de opvolger van Expeditie Natuurpunt. Teams gaan een uitdaging aan en verzamelen daarbij geld in voor hun favoriete natuurgebied. 'Loslopend Wild' nam eerder al verschillende malen deel aan de Expeditie. Nu tellen ze al hun stappen en trappen samen en gaan zo van de Oude Kale naar de Noordpool! Tegen 28 september hopen ze de Noordpool te bereiken!

Ben je ook nieuwsgierig of ze de eindmeet halen? Kom dan zondag 28 september naar Merendree en wandel mee met onze 3de **Sneukelwandeling** in de Oude Kale Vallei. Je kan dit prachtig stukje natuur ontdekken en beleven op een parcours van 6 of 12 km. Onderweg verrassen we jou met heerlijke sneukels en leuke activiteiten. Wat dacht je van 'Een waterexploratie', of 'Limonades maken'? De kinderen kunnen eendjes vissen of zich uitleven in de 'Beverspelletjes'. We trakteren jou onderweg op taart met koffie, een gezonde snack, een lekkere pint en een apero. De fotograaf zorgt voor de mooiste foto van jou en je gezelschap. Bij aankomst staat het frietkot klaar met gratis frietjes voor alle wandelaars.

Mis dit niet en breng je familie, kinderen, vrienden of burens mee. Schrijf tijdig in bij veerle.mogensen@gmail.com (zie verder hieronder op de affiche), want vol is vol.

 natuurpunt

 STRAFFE
STOOT
VOOR DE NATUUR

TEAM
LOSLOPEND
WILD

**SNEUKELNATUUR-
WANDELING
VALLEI OUDE KALE**

**ZONDAG 28 SEPTEMBER 2025
MERENDREE**

Vooraf inschrijven via mail én
overschrijving **VOOR 15 september!**
op BE 57 8508 3545 5035
met vermelding naam + aantal volw.
+ aantal kinderen
Mail: Veerle.mogensen@gmail.com

PRIJS
12 € voor volwassenen, 8 € -16 jarigen,
gratis voor -3jaar

VERTREK
Tussen 13-14u voor tocht van 12km
Tussen 14-15u voor tocht van 6 km
Parochiecentrum Merendree,
Hammeken 10

Hansbeeks gevogelte

Tot mijn verbazing stel ik vast dat dit reeds de 25ste keer is dat een vogel hier de revue passeert. Ik schenk mezelf dus een pint uit en begin eraan!

Marc Van Doorselaer uit de Voordestraat stuurde me terug een prachtige foto van een grote zilverreiger, die hij in een weide in zijn buurt kon spotten.

Grote zilverreiger

Dertig jaar geleden zou een grote zilverreiger alle vogelaars van Vlaanderen naar Hansbeke gelokt hebben, zo zeldzaam waren ze op dat moment. Je moest al naar Oost-Europa reizen om ze te zien. Grote zilverreigers zijn ongeveer even groot als een blauwe reiger. Het helderwitte vederkleed met de felle gele snavel maken er een opvallende verschijning van. Net als zijn familielid de blauwe reiger heeft een zilverreiger een gevarieerd dieet: het zijn behendige vissers die roerloos in het water staan, wachtend op een visje dat dan met een razendsnelle snavelstoot gevangen wordt. In de winter stappen ze parmantig door de met groenbemester ingezaaide graslanden. Veldmuizen, mollen, regenwormen staan allemaal op het menu, kieskeurig zijn ze niet. Grote zilverreigers zie je vooral in de winter in de polders. Maar zoals de foto aantoont, je kunt ze nu en dan ook bij ons in de streek waarnemen. Tot op heden is het nog altijd geen broedvogel in Vlaanderen, dit in tegenstelling tot Nederland, waar de soort al wel tot broeden komt. De meeste vogels die je bij ons in de winter ziet komen uit Nederland, Duitsland en Oost-Europa. In de lente keren ze terug naar hun broedkolonies.

In de Middeleeuwen waren de reigersoorten (blauwe reiger, grote en kleine zilverreiger) gegeerd als jachtwild door de adel. Er werden zelfs speciale broedplaatsen aangelegd daarvoor: dergelijke plaats noemde een "reigerie", waarbij men een aantal reigers in kooien hield om wilde reigers te verleiden daar te broeden.

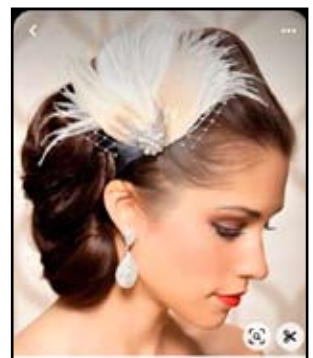
Vooraf de dames jaagden met een slechtvalk of havik op reigers. Maria Van Bourgondië, dochter van Karel De Stoute, overleed in 1482 na een val van haar paard tijdens een dergelijke jachtpartij in de omgeving van Torhout. In de eeuwen daarna verdween deze manier van jagen.

Op het einde van de 19de eeuw en begin twintigste eeuw lag de mode aan de basis van het verdwijnen van zilverreigers uit onze streken. Dames pronkten graag met hoeden waarop pluimpjes van zilverreigers bijgehouden werden door een juweel: een "aigrette". Het Franse woord voor zilverreiger is "egret", vandaar de naam.

Peter De Groot

Aigrette

Voor één kilogram reigerveertjes had je al snel 300 zilverreigers nodig. In Londen werden in 1902 de pronkveren van ten minste tweehonderdduizend zilverreigers verhandeld... Zilverreigers werden zo sterk bejaagd dat de soort verdween in West-Europa. Alleen in Oost-Europa, vooral in Hongarije, kwamen ze nog voor. Geen wonder dat het bijna honderd jaar duurde voor de soort deze slachting te bovenkwam en nu terug te zien is in onze streken.

NATUURHERSTEL IN DE VALLEI VAN DE OUDE KALE

Deze zomer was het gebied rond de Zuurhoek en Molenmeers in Lovendegem het toneel van grote natuurherstelwerken. Het project wordt grotendeels gefinancierd door het Agentschap Natuur en Bos en kadert in de 'Blue Deal'. Dit is een plan waarmee de Vlaamse Overheid de problematiek van waterschaarste en droogte aanpakt en hiervoor natte natuurontwikkeling subsidieert. In totaal werd een oppervlakte van 2,3 ha afgegraven. Daarbij werd 11500 m³ grond verzet. De werken werden uitgevoerd tussen 7 juli en 4 augustus door de firma Welvaert. Het gebied was toen tijdelijk ontoegankelijk voor bezoeker, maar is nu weer open gesteld.

Even terug in de tijd

De Zuurhoek en de Molenmeers zijn twee voormalige zandwinningsputten die tussen 1970 en 1990 werden uitgegraven in de Vallei van de Oude Kale. Het gewonnen zand diende onder meer voor de aanleg van bruggen in de buurt. Bij de verbreding van het kanaal Gent-Brugge, eind jaren '70, werd het gebied gebruikt als depot voor baggerslib en uitgegraven zand. Hierdoor werd de oorspronkelijk natte valleibodem plaatselijk tot 2 meter opgehoogd en kwam er - onder andere met zware metalen - vervuilde grond in het gebied terecht. Het storten van grond en slib inspireerde ook anderen om afval in de vallei te dumpen. Tijdens de werken werd veel steenpuin aangetroffen en in het noorden van de Molenmeers ligt zelfs een stort met huishoudelijk afval. Of hoe wij een halve eeuw geleden met onze valleigebieden omgingen...

Na stopzetting van de zandwinning werd weinig aandacht besteed aan de nabestemming van de putten of de sanering van het gebied. De natuur kon zich wel ontwikkelen maar zeker niet in optimale omstandigheden. De graslanden werden gebruikt door landbouwers en zwaar bemest. Hierdoor werd de soortensamenstelling van de vegetatie herleid tot een beperkt aantal banale plantensoorten.

De Molenmeers (links) en Zuurhoek (rechts) vóór de werken, de Oude Kale stroomt tussen de 2 plassen (foto: Jeroen Rogiers)

Een plan voor natuurherstel

Als beheerder van dit gebied werkte Natuurpunt een project uit om de landschappelijke waarde en de biodiversiteit weer op te krikken. Het plan is in de eerste plaats gericht op het herstel van de oorspronkelijke valleibodem door het afgraven van de opgehoogde grond. Hierdoor moet de typische vegetatie van de natte meersen weer kans krijgen om zich te ontwikkelen. Kenmerkende plantensoorten die worden beoogd zijn onder meer dotterbloem, gewone koekoeksbloem, tweerijige zegge, grote ratelaar en poelruit. In deze structuur- en bloemenrijke begroeiingen komen ook heel wat bijzondere soorten ongewervelden voor, denk maar aan de moerassprinkhaan. Ook voor zeldzame vogels zoals de watersnip vormen natte vallei graslanden een uitgelezen biotoop. Tot slot kan de vallei met het herstel ook weer optimaal haar 'ecosysteemdiensten' aanbieden, zoals waterbuffering, waterzuivering en koolstofopslag. De uitwerking van het plan is gebaseerd op grondboringen, bodemanalyses en jarenlange meetreeksen van de (grond)waterstand.

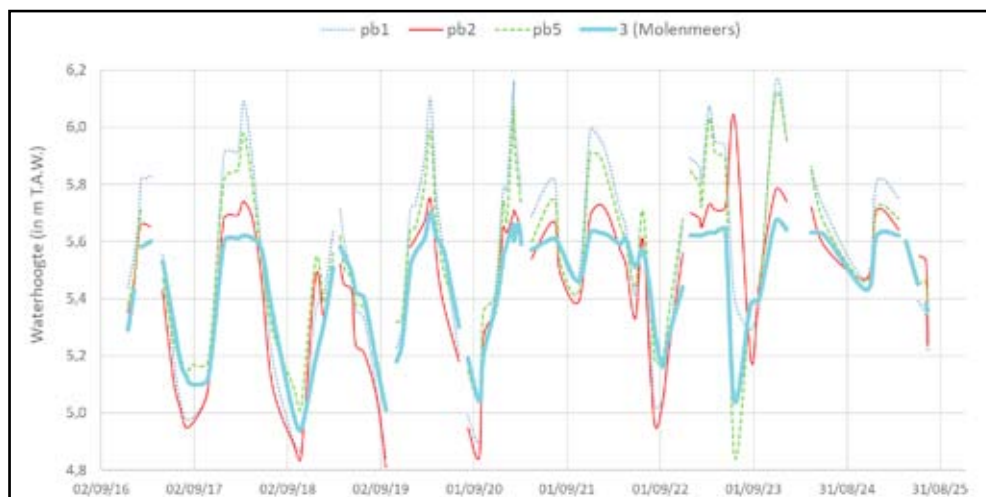
Het fosfaatprobleem

De bodemanalyses toonden aan dat de fosfaatgehalten in de bovenste bodemlaag veel te hoog waren voor de ontwikkeling van soortenrijk grasland. In tegenstelling tot stikstof en kalium, de andere twee belangrijke voedingsstoffen

voor planten, is fosfor heel sterk aan de bodem gebonden, meer bepaald aan (complexen van) ijzer, calcium en organisch materiaal. Hierdoor spoelt het niet uit bij stopzetting van de bemesting en kan het slechts met mondjesmaat worden afgevoerd via maaien en afvoer van het maaisel. Verschralend maaien, met als doel de voedselrijkdom van de bodem te verlagen, duurt bij fosfaat-aangerijkte bodems dus heel lang. Het kan letterlijk eeuwen duren vooraleer de oorspronkelijke concentraties weer worden bereikt. Het probleem is dat zelfs bij relatief lage fosfaatgehalten in de bodem er toch voldoende van wordt vrijgesteld om de plantengroei te stimuleren. Dit resulteert in een soortenarme, dichte en grazige vegetatie die de vestiging van andere plantensoorten belemmert. Een mogelijke oplossing is het afgraven van de aangerijkte bodem. Dit is een van de belangrijke doelstellingen binnen dit project.

Natte voeten

De meest bijzondere plantensoorten van valleigebieden, waaronder verschillende soorten orchideeën en zegges, zijn gebonden aan een hoge grondwaterstand. Het zijn, in botanisch jargon, 'obligate freatofyten'. Optimale groeiplekken voor deze soorten zijn nat in de winter maar min of meer droogvallend in het voorjaar, als de planten weer actief worden. Bij te hoge voorjaarsgrondwaterstand is er geen zuurstof in de bodem en sterven deze planten af. Tijdens de nazomer en het najaar mag het grondwater dan weer niet te diep wegzakken om uitdroging te voorkomen. Bij natuurherstel komt het er dus op aan om door de afgraving een optimaal niveau van het maaiveld te bekomen ten opzichte van de (gemiddelde) grondwaterstand. Dit vergt een goede kennis van de lokale hydrologie. Binnen het projectgebied werden de waterstanden voorafgaand enkele jaren opgevolgd op een vijftal meetpunten (aangeduid op het overzichtsplan van de werken). We zien grote seizoenale schommelingen in de waterstanden, soms tot ruim een meter, een grote meerjaarlijkse variatie. Om hieraan tegemoet te komen zijn langere meetreeksen noodzakelijk zodat een goed gemiddeld peil kan worden berekend. We zien op de grafiek ook dat het peil van de Molenmeers afgetopt wordt op ongeveer 5,6 m TAW en dat de plas een temperende werking heeft op de hydrologie in de omgeving. Dit is te zien aan de beperking van de schommelingen in peilbuis 2.

(Grond)waterstanden gemeten in 4 meetpunten in het projectgebied (nummers zie overzichtskaart)

Zware gravers in actie

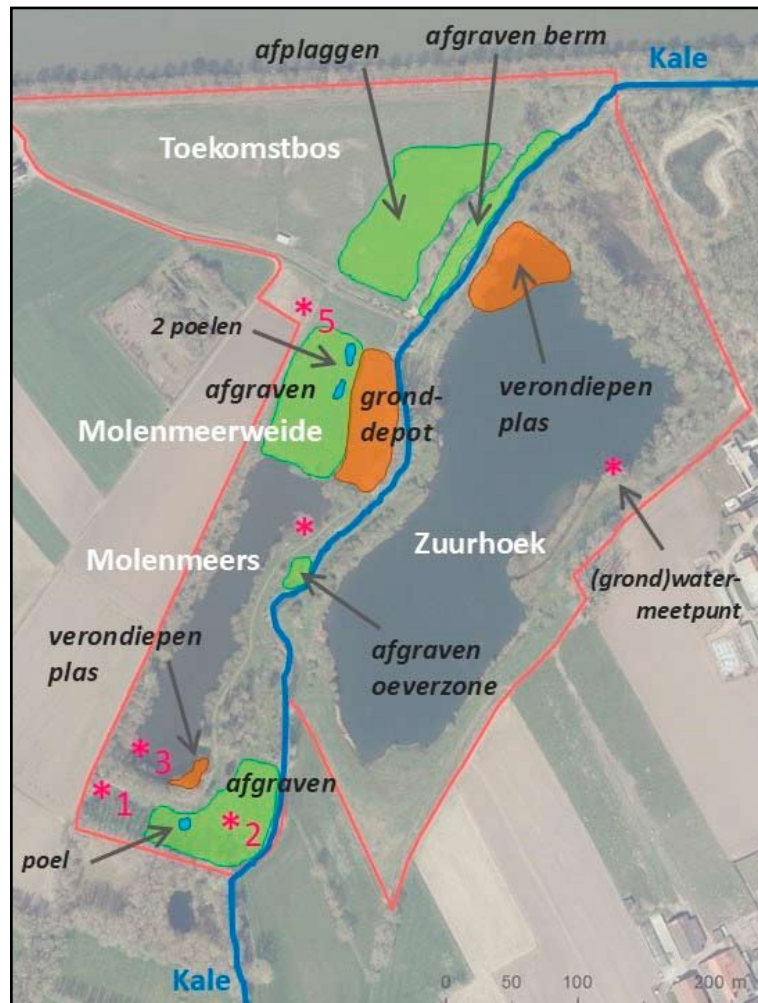
Het project omvat vooral afgraving van opgehoogde terreinen. De afgegraven grond werd gesorteerd volgens kwaliteit. Niet vervuilde grond werd gestort in de tot meer dan tien meter diepe plas van de Zuurhoek. Het gaat in totaal over 8500 m³ grond. Hierdoor ontstond een moeraszone waar rietland tot ontwikkeling kan komen. Dit wordt een paradijs voor broedvogels zoals kleine karekiet, rietgors of waterral en een rustgebied voor de hier recent neergestreken bever. Ook de oevers van de Molenmeers worden lokaal heringericht met een zacht hellend, ecologisch meer waardevol profiel.

In de Molenmeersweide, tussen de Molenmeersplas en het opgehoogde terrein van het Toekomstbos, werd 7000 m² afgegraven, goed voor 4300 m³ grondverzet. Hierbij werden ook twee poelen gegraven waarmee we de amfibieënpopulaties willen ondersteunen. Op het opgehoogde terrein naast het Toekomstbos werd enkel de toplaag afgeplagd. Hierdoor ontstaat een schrale, zandige zone van 1,1 ha waar een soortenrijk glanshavergrasland tot ontwikkeling kan komen. Hierbij werd 1750 m³ grond afgegraven dat samen met de grond van de Molenmeersweide in de Zuurhoek werd gedeponeerd.

In het grasland ten zuiden van de Molenmeers, een zone van zo'n 2000 m², is de meeste grond vervuuld. Deze grond mag niet in de Zuurhoek worden gestort en moest bovengronds worden gestokkeerd. Dit gebeurde bovenop een

strook grond met dezelfde vervuiling in de Molenmeersweide. Daarom werd hier een gronddepot aangelegd. Afvoeren van deze grond voor sanering zou onbetaalbaar zijn. Ook hier werd een extra poel gegraven.

Tot slot werden ook langs de Kale afgravingen uitgevoerd om een bredere oeverzone te creëren. De belangrijkste afgraving ligt ten oosten van het Toekomstbos. Hier is nu een brede, flauw hellende oeverzone van zo'n 3000 m². Hiervoor werd een hele dijk afgegraven, goed voor 4200 m³ grondverzet.

Links: Overzicht van de uitgevoerde werken

Botanisch herstel

De eerste jaren na de werken valt een pionierfase te verwachten met 'storingssoorten' zoals melganzevoet, greppelrus, koninginnekruid en verschillende distelsoorten. Het wordt wellicht een ruige begroeiing maar ook heel bloemenrijk en daarom interessant voor insecten. Onder een maai- en of begrazingsbeheer ontwikkelt zich geleidelijk aan een gesloten, soortenrijke vegetatie waarin zich (hopelijk) veel interessante planten- en diersoorten zullen vestigen.

In de natte zones werd zoveel mogelijk getracht om de oorspronkelijke valleibodem weer bloot te leggen. Lokaal zijn daarbij sterk organische tot venige bodems aangesneden. Die bodems kunnen nog heel wat kiemkrachtige zaden bevatten, ook al waren die vele decennia (of zelfs eeuwen) bedolven. Vooral planten van de geslachten zegge en rus beschikken over zo'n langlevende zaadvoorraad. We verwachten mee hierdoor dat een snelle kolonisatie door planten zal plaatsvinden van de afgegraven terreinen. Dit zal zeker gebeuren door banale soorten zoals greppelrus en pitrus maar ook bijzondere planten zoals blaaszegge, tweerijige zegge en veldrus zijn in de Kalevallei al uit de zaadvoorraad opgedoken en kunnen we hier dus verwachten. Wat er allemaal opduikt wordt zeker het spannendste deel van het project.

Het opgehoogde terrein naast het Toekomstbos is afkomstig van uitgravingen van het kanaal. Hier valt dus geen zaadvoorraad te verwachten. Globaal komen in droge graslanden ook minder soorten voor met langlevende zaden. Hier opteren we voor inzaaien van soorten die heel lokaal langs de kanaalbermen werden ingezameld. Het gaat enerzijds over algemene soorten zoals margriet, knoopkruid, gele morgenster, brunel of gewone rolklaver. Massale vestiging van deze 'gewenste' soorten zorgt ervoor dat minder ongewenste soorten zoals gestreepte witbol of distels, minder kansen krijgen. We spreken van een 'prioriteiteneffect'. Daarnaast proberen we ook meer zeldzame soorten zoals beemdtkroon, goudhaver of gewone bermzegge in te brengen. Deze soorten kunnen zich in het natuurarme landschap nog moeilijk spontaan verbreiden en kunnen daarbij dus wel wat menselijke hulp gebruiken.

Opvolgingsbeheer

Een laatste aspect dat het welslagen van het project zal bepalen is het opvolgingsbeheer. Afhankelijk van de vastgestelde ontwikkelingen zal een combinatie van maai- en/of graasbeheer worden ingesteld, waar nodig aangevuld met bijvoorbeeld verwijderen van wilgen of elzenopslag of het opruimen van achtergebleven stenen. Monitoring van de ontwikkelingen is hiervoor cruciaal.

Voor de bezoeker zal het gebied aanvankelijk als een slagveld ogen maar na een pionierfase wordt het een stuk aantrekkelijker dan tevoren door de bloemenrijke graslanden, waterpartijen en vogelrijke rietmoerassen. Delen van de wandelpaden werden ook structureel verbeterd en in het najaar willen we aan de Zuurhoek een nieuwe kijkwand installeren om de vogels beter te kunnen observeren.

De uitvoering van het project is in ieder geval vlot verlopen. Heel spannend welke nieuwe bewoners we binnenkort in het gebied kunnen verwelkomen. We plannen alvast een bezoek op zaterdagmiddag 14 december.

Dit project wordt mee mogelijk gemaakt door financiering uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit van de Europese Unie (RRF) en de Vlaamse overheid.

tekst: Sam Provoost

Zicht op de Molenmeersweide na afgravingen (Patrick De Stercke)

Met een 'long reach' kraan werd 8500 m³ grond over de Kale geheveld met bestemming Zuurhoek (Patrick De Stercke)

Drone-opname met de Molenmeersweide, het terrein naast het Toekomstbos en de verondiepte oever van de Zuurhoek (Bert Willaert)

Boekbespreking

Linde De Vroey. *Verwilderen. Over de grenzen van natuur en cultuur*, Ertsberg, 2025, 303p

Dit boek is een filosofische oproep tot 'rewilding', verwildering van onze natuur waardoor de natuur wordt hersteld en de wildernis opnieuw een plaats krijgt in onze leefomgeving en onze (persoonlijke) cultuur...

"Verwilderen" verwijst naar "de visie en het proces waarin een wildere, uitbundigere natuur weer een plek kan krijgen in een gedeeld natuurlandschap, in het menselijk leven zelf en in het hart van onze cultuur"...

Uiteindelijk gaat het om een radicaal nieuwe visie op natuurbeheer die focust op het grootschalige herstel van zichzelf onderhoudende natuurprocessen en biodiversiteitssystemen... het herstel van wilde natuur die zichzelf in stand houdt zonder al te veel controle en tussenkomst van de mens. Het gaat om een radicaal alternatief voor de bestaande visie op traditioneel natuurbeheer waarin de focus eerder ligt op het behoud van specifieke soorten en habitats, vooral door meer management, controle en menselijke ingrepen.

Het filosofisch gedachtegoed en uitgangspunt situeert zich ook duidelijk bij wetenschappers en auteurs die voorstander zijn van het ecocentrisme: *"een wereldbeeld dat niet de mens, maar het ecosysteem centraal stelt. Het veronderstelt dat de natuur, inclusief levende en niet-levende componenten (zoals planten, dieren, bodem, water, lucht, en de processen die deze met elkaar verbinden), een intrinsieke waarde heeft."*

De natuur heeft recht op een eigen bestaan en staat niet exclusief ten dienste van de mens, zoals in het antropocentrisme, waar het domineren, controleren, manipuleren en uitputten van de natuur centraal staat ten dienste van de mens.

Het ecocentrisme biedt een filosofisch kader dat de oorzaken van de antropocentrische dominantie aantoonbaar maakt en tegelijkertijd pleit voor een fundamentele herwaardering van de natuur en de plaats van de mens daarin.

"Verwildering" wil de huidige dualiteit tussen mens en natuur doorbreken en dat ook integreren in het natuurherstel en in het eigen leven. De transformatie van de natuur (het uiterlijke) is dan ook onlosmakelijk verbonden met een transformatie van onszelf (het innerlijke). In die zin moet gezocht worden naar een evenwicht tussen de natuur, de mens en onze cultuur.

In dit boek worden verschillende voorbeelden van verwilderen en verwildering (rewilding) beschreven, elk met eigen ontstaansgeschiedenis, specifieke kenmerken en met verschillende aanpakken en strategieën van hoe de mens zich tegenover die verwildering verhoudt.

In het gebied rond Markermeer (NL) wordt de rewilding door grauwe ganzen geschetst. Deze ganzen waren door de drooglegging van de moerassen en polders voor bewoning en landbouw bijna uitgestorven. De hervestiging van ganzen leidde uiteindelijk tot het ontstaan van een nieuw functioneel ecosysteem. Het wordt gezien als een wildernismodel waarin het principe van 'minimale interventie' een reductie van het ingrijpen van de mens een belangrijke rol speelt. De Oostvaardersplassen staan in Nederland bekend om hun grote grazers (edelherten, konikpaarden en hekrunderen) die in een 'semi-wilde staat' leven. Het rewildingproject daar was een poging om een dynamisch, zelfregulerend ecosysteem te creëren in een polderlandschap door menselijke controle/ingrijpen. Vooral de spanning tussen het menselijk optreden en de natuurlijke processen wordt besproken. Naast de verhouding tussen natuur, de mens en onze cultuur wordt ook een 'nieuw begrippenkader' en verschillende rewilding-methodes besproken zoals o.a. het reeds gekende klassieke natuurbeheer, natuurontwikkeling, procesnatuur en aandacht voor de ontwikkeling van ecologische processen.

Er wordt ook stilgestaan bij de maatschappelijke polarisatie die kan ontstaan bij het verwilderen wanneer de "wildernis" botst op menselijke belangen, ideeën, normen en waarden en hoe dat kan aangepakt worden.

Het Yellowstone National Park (één van de grootste natuurparken in de Verenigde Staten) wordt vaak beschouwd als de bakermat van het wildernisdenken. Het is het eerste nationale park ter wereld dat opgericht werd met de bedoeling om de "ongerepte natuur te beschermen" waarbij ook 8 witte wolven werden geïntroduceerd. De mens werd daarbij niet gezien als "uitroeier" maar wel als "hersteller" van een complex ecosysteem. De gehanteerde methodieken worden uitvoerig besproken, omdat de ervaringen met de rewilding in het Yellowstonemodel ook inspirerend waren voor de rewildingsprojecten in de Lage Landen zoals o.a.: het afsplitsen van stukken land van de rest van de beschaving, de

natuur die voorrang krijgt op menselijke prioriteiten, het zorgvuldig beheer van planten- en diersoorten, het uitkiezen van grote gebieden met een spectaculair landschap of een bijzondere fauna of flora... Het Yellowstonepark wordt ook vaak omschreven als “gedomesticeerde wildernis” en vormde een voorbeeld voor heel wat andere nationale parken. De Maasvallei is een grensoverschrijdend project (België/Nederland) gericht op rivierherstel door het herstellen van de dynamiek van een rivier (vrijer meanderen, grindbanken, uiterwaarden) en het creëren van ruimte voor zowel natuur als hoogwaterbescherming. Dit project toont een actievere en meer geïntegreerde vorm van rewilding in een dichtbevolkt, cultureel landschap. De focus ligt hier op het samenwerken van mens en natuur waar uiteindelijk menselijke doelen (hoogwaterbescherming) samengaan met natuurontwikkeling.

Het Mechels Broek (België) is een kleiner, lokaal natuurgebied dat grenst aan een stad en dat beheerd wordt door natuurbeschermingsorganisaties. Daar werd een specifieke vorm van natuurherstel en -ontwikkeling geïntroduceerd in een stedelijke of semi-stedelijke context, met als doel biodiversiteit te vergroten en de natuur dichterbij de mensen te brengen.

Met al deze voorbeelden wil de auteur de complexiteit en de gelaagdheid van rewilding laten zien. Ze benadrukt dat het geen eenduidig concept is, maar een spectrum van benaderingen die allemaal de fundamentele relatie tussen mens en natuur bevragen en proberen te herdefiniëren en te herstellen.

In het laatste deel van het boek wordt ingegaan op de helende, transformerende kracht van de natuur en het menselijk verlangen om met alles in de natuur in relatie te treden. Er wordt vertrokken van de hypothese dat de mens de neiging heeft om zich nauw te verbinden met andere vormen van leven om een gemeenschap te vormen met deze natuur(elementen).

De verklaring hiervoor ligt in onze genen en de auteur doet dan ook een oproep om te komen tot een innerlijke transformatie en een herverbinding met onze eigen inherente ‘wildheid’. Verwilderen is niet alleen extern (natuurherstel en/of natuurontwikkeling) maar ook intern (door onze genen). Deze ‘wilde’ genen verwijzen naar de oeroude verbinding met de natuur.

Wat is de kip en wat is het ei vraagt de auteur zich finaal af. Waar begint verwilderen: bij het herstel van de natuur of bij het herstel van een hechtere relatie tussen mens en natuur.

De echte opgave van bio-culturele verwildering is uiteindelijk het herstellen van de relatie tussen mens en natuur die ervoor zal zorgen dat het wilde leven een kans zal krijgen om te blijven bestaan.

P.S. Op 10 november 2025 om 11u wordt er een Webinar georganiseerd n.a.v. het verschijnen van dit boek. Voor meer informatie verwijs ik graag naar de Website van ‘Grootouders voor het klimaat’.

www.grootoudersvoorhetklimaat.be

Ignace Van Dingenen

NATUURACTIVITEITEN met NEVELSE KLASSEN

Op vraag van de juffen van het 3de leerjaar van 't Wilgennest (GBS-Landegem), had ik de gelegenheid een biotoopwandeling te gidsen door de Priesteragemeers.

Met een voltallige klas van 30 kinderen verkenden we op 9 mei ‘de achtertuin’ van de school. Hierbij maakten de leerlingen kennis met de meest voorkomende planten en dieren van het grasland, de houtkant en de waterkant langs de Oude Kale.

Met het 4de leerjaar van de GBS De Vaart (Nevele) verzamelden we op 19 mei op de speelweide aan de Oude Kale te Landegem.

Deze keer werd het ‘een postentocht’ met allerlei ontdek- en doe-opdrachten waarbij o.a. waterdierjes scheppen, allerlei kriebelbeestjes zoeken, een memoryspel, een ‘kunstig’ insect samenstellen met materiaal uit de natuur.

Als verwerking maakten de juffen samen met de leerlingen een fotocollage en ook enkele leuke woordpuzzels, die je op de volgende pagina's kunt bekijken !

Luc Vyncke

**GBS DE VAART
GAAT OP ONDERZOEK
IN EN ROND
DE OUDE KALE**

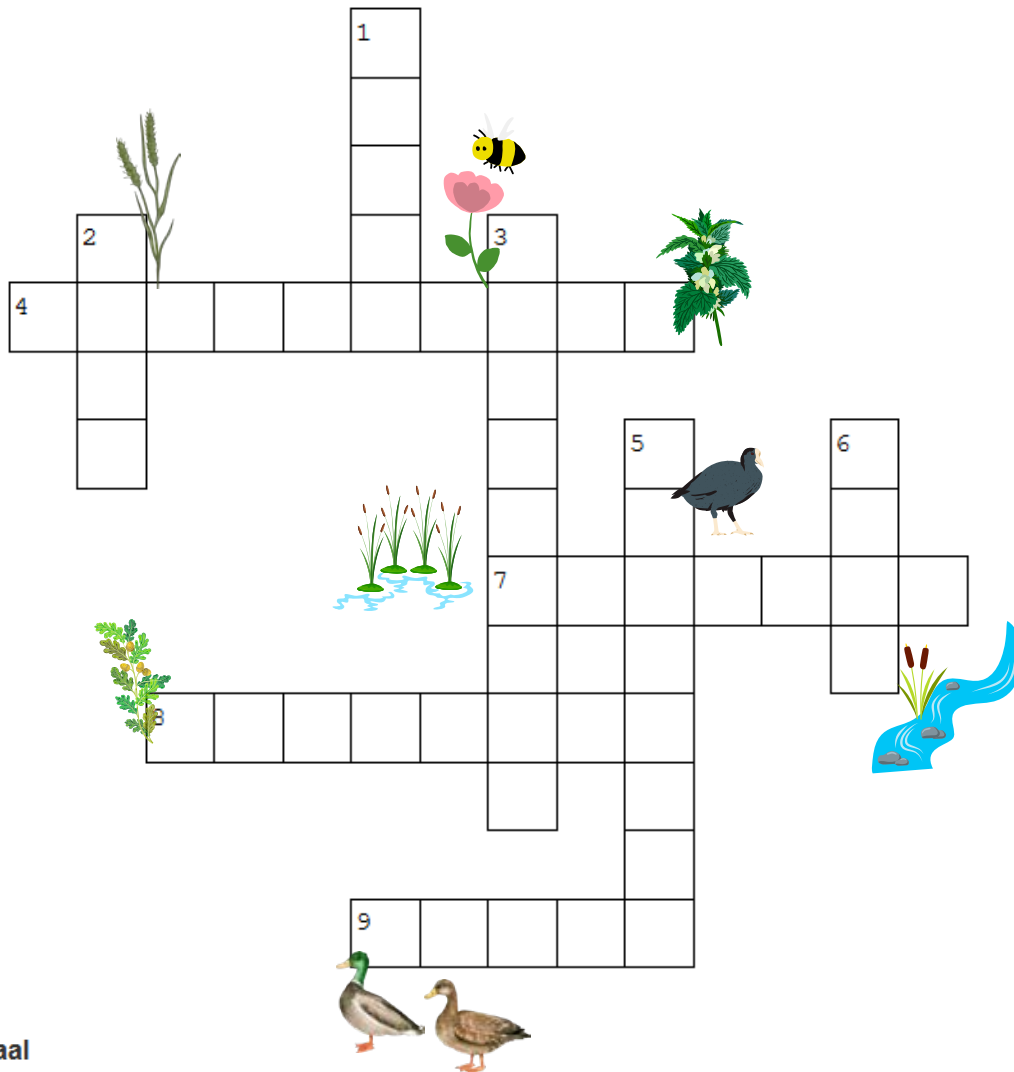
I	L	D	S	I	T	L	O	E	P	S	M	J	V	M	G	M	K
W	G	P	R	F	B	K	R	Z	V	P	M	G	R	O	T	Q	A
U	K	U	N	R	T	F	B	C	D	N	X	C	R	A	D	R	D
H	U	R	E	S	B	G	D	T	V	T	U	X	M	V	C	E	X
Z	G	N	I	L	E	D	N	A	W	R	U	U	T	A	N	Y	P
M	O	M	D	H	U	O	N	D	E	R	Z	O	E	K	E	N	C
J	T	E	O	K	R	E	E	M	D	B	B	B	Z	J	V	T	O
Y	S	M	D	M	P	S	C	H	U	I	M	C	I	C	A	D	E
V	Z	E	K	U	C	V	S	J	C	G	O	E	W	O	X	L	J
H	Q	W	M	G	F	W	G	J	J	J	F	I	F	M	D	E	X
W	R	E	U	L	N	E	T	C	E	S	N	I	X	Y	B	H	I
D	S	M	D	E	W	U	C	X	H	K	P	F	P	Q	S	H	I
H	O	Z	M	R	N	E	R	E	D	N	A	E	M	H	M	V	N
Y	K	C	F	I	P	C	G	H	F	E	L	V	E	R	P	D	V
V	O	M	F	Q	X	K	U	R	O	W	J	A	Y	L	H	C	W
H	R	I	M	N	T	Z	Y	R	O	S	O	Y	R	M	J	P	J
C	V	B	D	B	L	O	E	D	Z	U	I	G	E	R	P	U	H
H	R	I	B	Y	D	N	A	C	H	T	E	R	L	I	J	F	T

- ACHTERLIJF
- LOEP
- NATUURWANDELING

- BLOEDZUIGER
- MEANDEREN
- ONDERZOEKEN

- INSECTEN
- MEERKOET
- SCHUIMCICADE

De Priesteragemeers

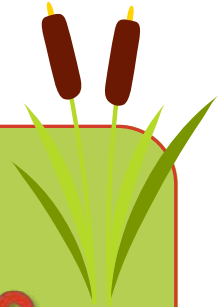
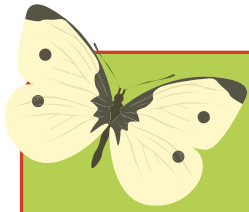
Horizontaal

4. op deze plant legt een dagvlinder zijn eitjes
7. nat gebied dat laag gelegen is
8. inheemse boom die erg lang leeft
9. juist of fout - het vrouwtje van de wilde eend heeft een bruine kleur zodat ze niet opvalt tussen het riet

Verticaal

1. op deze planten legt een koolwitje zijn eitjes
2. deze soort plant is een vossenstaart
3. hangt aan de pootjes bij een insect tijdens de bestuiving
5. ik ben zo zwart als roet en ik heb een witte snoet, ik ben een
6. de Oude Kale is een

Gemaakt door de leerlingen van het 3de leerjaar
't Wilgennest Landegem

DE PRIESTERAGEMEERS

Tallose vrijwilligers zijn druk in de weer om de Meetjeslandse natuur in kaart te brengen. Soms is het goed om stil te staan bij al die onderzoeken en bevindingen, en ontdekkingen te delen. Dan doen we op onze tweejaarlijkse Natuurstudiedag, met lezingen en fotoreeksen. Voor iedereen die iets wil bijleren over de Meetjeslandse natuur!

3DE MEETJESLANDSE NATUURSTUDIEDAG

zaterdag 8 november 2025, Lovendegem

9u00-17u30

Raadzaal, Kasteelstraat 72, 9920 Lovendegem

Er is beperkt parkeerplaats naast de Raadzaal en er is een parking aan de kerk 150 meter verderop.

Programma

09u00-09u20 Onthaal

09u20-09u25 Welkomstwoord (Koen Martens, voorzitter Natuurpunt en Partners Meetjesland)

09u25-09u30 Inleiding (Gert Du Cheyne, moderator)

09u30-12u20 Lezingen

12u20-14u00 Middagpauze met broodjes

14u00-16u15 Lezingen

16u15-17u30 Nababbelen met een drankje

Voorlopig programma (volgorde kan nog wijzigen)

- Graslandpaddenstoelen op het Vliegveld in Ursel (Lia Van Landschoot)
- Verdwijnende zweefvliegen in het Drongengoed en omgeving (Jan Versigghel)
- Wilde bijen in het Meetjesland (Stephanie Martens)
- Maïs en natuurstudie in het Meetjesland: een keuze voor zelfkastijding? (Ivan Hoste)
- Nachtvinders en andere tuinbewoners: wie zoekt die vindt (Geert Naessens)
- Een biodiverse tuin inrichten (Thomas De Smet)
- Broedvogels inventariseren: van Meetjesland tot Boerekreek (Bart Vandevoorde)

Elke lezing duurt 20 tot 25 minuten, met aansluitend 5 tot 10 minuten gelegenheid tot debat

Moderator: Gert Du Cheyne

Inschrijven

Inschrijven kan op <https://www.npmeetjesland.be/natuurstudiedag/> en is noodzakelijk **vóór 1 november als je van een broodje wil genieten**. Je inschrijving is definitief na betaling van het deelnamegeld (€ 6, incl. koffie, thee en water) samen met het aantal bestelde broodjes (€ 4 per stuk) op rekeningnummer BE96 8902 0402 7205 met als mededeling 'natuurstudiedag'. Je kan ook aan de kassa je deelname betalen, maar zorg dan wel voor een eigen middagmaal.

Ter plaatse betalen kan cash, met payconiq of de betaalapp van je bank.

KORT GENOTEERD

- Workshopreeks 'Vergroot je ecologische handafdruk' vanaf 2/11

In samenwerking met de VZW 'Klimaatcontact' en de stad Deinze wordt een workshopreeks van 6 sessies georganiseerd door: Emeliek Garriau & Sofie Van Zeebroeck.

Tijdens de zes sessies van deze workshopreeks staan we telkens stil bij een bepaald thema: de klimaatcrisis, wonen, voeding, reizen, consumeren en het klimaatgesprek. Je leert je voetafdruk te verkleinen en – nog belangrijker – je handafdruk te vergroten

Plaats : Landegem, gemeenteschool "Het Wilgennest".

Prijs : betalen volgens draagvlak

Terugbetaling van het inschrijvingsgeld door de stad Deinze wanneer je de hele reeks volgt

Data : zondagvoormiddagen op 2/11, 16/11, 30/11, 14/12, 11/01/26 en 25/01/26 telkens van 10 tot 12u.

Voor meer informatie contacteer Sofie Van Zeebroeck (0474 405 741)

- Beleef het voedselbos van Deinze (18/9 van 18u30 tot 21u en 19/10 van 10u tot 12u30)

Beleef het voedselbos van Deinze, één van de grootste in België. Leer hoe een voedselbos werkt en bekijk verschillende toepassingen van natuur en inclusieve landbouwmethodes.

Voorkennis is niet nodig, inschrijven wel! Individueel inschrijven kan via info@eetbos-deinze.be.

Prijs 12 € per persoon.

Start : Kakelstraat 26, 9800 Deinze

Voor meer informatie en de volledige kalender van bezoeken en workshops zie www.eetbos-deinze.be

- Autoloze zondag in Deinze op 21 september samen met de week van de Duurzame Gemeente

Feestelijkheden op de Markt in Deinze, o.a. BK loopfietsjes voor de allerkleinsten, animatie en infostands voor jong en oud, verschillende wandel en fietstochten.

Voor meer informatie evenementen@deinze.be

- Greenpeace actie "Trek De Vloedlijn" en Fietsactie "Ride the tide" in Gent (4 oktober 2025)

Op het St. Pietersplein wordt een (fictieve) Vloedlijn getrokken. Deze Vloedlijn verbeeldt hoeveel hoger de zeespiegel over 75 jaar komt bij ongewijzigd klimaatbeleid. Dit zou wel 2m of meer kunnen zijn. Met lint, tape of krijt wordt deze toekomstige vloedlijn op huizen en gebouwen getekend. Het biedt een kans om gesprekken aan te knopen zodat de klimaatcrisis opnieuw meer aandacht krijgt.

Op 4 oktober rijden ook de fietsers van "Ride the tide" door Gent. Het peloton fietst de toekomstige overstromingslijn. Iedereen kan meedoen. Maak een foto van je lijn en post hem op je socials met de Trek de vloedlijn en/of stuur hem door naar gent@greenpeace.be.

Als je wil kan je jouw "trek de vloedlijn"-actie registreren via <https://forms.gle/gZwhxsvZ7E5d1Bz5>.

Voor meer info www.greenpeace.be

- Ecologische klimaattuin (1, 15 en 29 okt)

Een ecologische klimaattuin, die zowel periodes van lange droogtes en hevige regenval aankan? Ontdek met welke kleine tips je een grote impact kan hebben.

In deze reeks wordt aandacht gegeven aan de thema's bodem, plantenkeuze, water en dieren.

Deel 1: bodem & plantenkeuze Deel 2: wateruitdagingen van deze tijd

Deel 3: fauna in de tuin

Plaats : Zaal Brielpaviljoen Lucien Matthyslaan , 9800 Deinze

Voor meer info mail naar info.leieland@velt.be, bel naar 09 380 48 10_of <https://www.velt.be>

- **Nationale Klimaatmars (op 5 oktober 2025 om 13u)**

Start: Noordstation Brussel, aan het kruispunt van de Kruidtuinlaan en de Koning Albert II-laan.

Verzamelen vanaf 12u, Vertrek om 13u

Einde van de mars verzamelen in het Jubelpark met optredens van verschillende artiesten.

- **Samen herstellen - Repair Café Deinze (18 oktober of zaterdag 7 februari 2026 van 10 tot 12 uur)**

Het Repair Café is een gratis bijeenkomst waar er materiaal aanwezig is om allerlei reparaties uit te voeren door deskundige vrijwilligers. Wat stuk is, kan gemaakt worden! Gratis

Waar : Leiepoort Campus Sint-Theresia Gentpoortstraat 37, 9800 Deinze

Voor meer samenleven@deinze.be of www.deinze.be/repair-cafe

- **De verstoring van het Klimaat - weerman Bram Verbruggen (do 23 oktober van 20 tot 22.30 uur)**

De verstoring van het klimaat: wat is er aan de hand met ons klimaat? Waarom spreek je beter niet van klimaatopwarming? Wat kunnen we zelf doen?

Spreker: weerman Bram Verbruggen

Prijs 15€, Ferm-leden en inwonende gezinsleden - 10,00 €

Plaats : Buurtcentrum De Rekkellinge, Desiré Delcroixstraat 1C, 9800 Deinze

Meer informatie anniekdenewet@telenet.be

- **Wat bomen ons vertellen (11 november 2025 van 14 tot 17 uur).**

Dank zijn het boek van Valerie Trouet weten we nu ook dat bomen ons iets kunnen vertellen over de geschiedenis van de aarde en over “onze” geschiedenis.

Prijs : Gratis

Plaats : Kerk van Astene, Nieuwstraat, 9800 Astene (Deinze)

Voor meer informatie tussenleieenschelde@natuurpunt.be of <https://www.natuurpunt.be/agenda/wat-bomen-ons-vertellen-23499>

OPROEP VAN HET CATERINGTEAM

Dag natuurliefhebber,

Wist je dat Natuurpunt De Ratel sinds vorig werkjaar een eigen **cateringteam** heeft? Een klein, enthousiast groepje vrijwilligers dat tijdens wandelingen, werkdagen of cursussen zorgt voor iets lekkers en gezelligs. Pannenkoeken, soep met brood, zelfgebakken taart, koffie of een aperohapje — wij zorgen voor de extra warmte, zelfs al zit je met modder aan je laarzen. 😊

Op dit moment zijn we met vijf. Een toffe bende die intussen al heel wat plezier heeft beleefd tijdens de voorbereidingen én rond een bakplaat ergens midden in het groen (*zie foto: pannenkoeken bakken tijdens een werkdag in de Kalevallei*). De fijne reacties van deelnemers maken het alleen maar leuker.

We zouden het team graag wat uitbreiden. Met wat extra helpende handen kunnen we vaker van de partij zijn, en dat maakt iedereen blij.

Zin om mee te draaien? Je bent meer dan welkom!

Contacteer dan Marc via claeyscoppens@skynet.be

Ingrid Ligtvoet

VOGELCURSUS: een terugblik

Vogelcursus De Ratel in De Klaproos in Landegem (voorjaar 2025): een verslag

Toen Marc, de organisator van de vogelcursus begin dit jaar in Landegem, me onlangs vroeg of ik geen verslagje wilde schrijven voor in het “blaadje”, stemde ik graag toe. Verwacht alleen geen volledig “verslag” – ik was op 1 van de theoriecursussen en op 1 van de uitstappen jammer genoeg afwezig. Ook zitten woordelijke kennis en leerinhouden alweer wat dieper in mijn koker genesteld – “studeren”, sorry, heb ik niet echt gedaan. Maar enthousiasme kan ik wel neerpennen, want ja, het “hart” is geraakt. Bestaat er een beter compliment voor de didactisch saaie term “cursus”?

Ik hou van vogels. Al jaren speur ik tuin, bos en velden op mijn wandelingen af met mijn kijker. In “gewoon” gezelschap ben ik meestal de enige met een verrekijker. Elke paasvakantie trek ik naar Schiermonnikoog, “mijn” vogelparadijs. Maar ondanks enkele goede papieren gidsen, handige vogelkaarten (van de JNM-tijd van mijn dochter), wandelingen met gidsen-kenners, de steengoeie Merlin-app, blijf ik een liefhebbertje, en kon ik wat systematische kennis wel gebruiken. Dus trok ik naar de “vogelcursus” van Natuurpunt, in de Klaproos, op zaterdagmorgen.

Lekkere koffie, grote opkomst van alle leeftijden, de PowerPoint stond klaar. En het “triumviraat” van de vogelkenners van de Ratel: Peter, Stephan, Toon. Hun bevlogen manier van lesgeven: gewoon leuk, en o, zo leerzaam. Op slag was ik wakker.

Dag 1: gewijd aan definities van “vogel” (de veren? de holle beenderen, die vliegen mogelijk maakt, en hoe oud is die diersoort nu eigenlijk?). De kenmerken, delen van het lijf, determinatietermen, gedrag, gewoontes. De watervogels. Veel prachtige foto’s, filmpjes. Dat een waterhoen tot de familie van de “rallen” behoort, en gelobde poten heeft. Dat steltkluten in onze contreien opduiken, door de klimaatverandering. De opdeling in duikeenden en grondeleenden, op basis van de manier van voedsel zoeken en lichaamsbouw. De krakeenden bij wie én vrouwtje én mannetje een witte vlek opzij op de vleugels hebben. Sedertdien zie ik in de Bourgoyen niet alleen de gewone wilde eend, smient en fuut, maar ook wintertaling, slobeend, kuifeend, bergeend, pijlstaart, dodaars. O, neen, die laatste is een fuut en geen eend. Toch?

Ook de geluiden kwamen al aan bod. Installeren, die app Merlin!

Genoteerd heb ik niet veel, maar ik zag veel ijverige mensen dat wel doen. En op de vragen kwamen interessante antwoorden, genuanceerd, vaak vanuit de verschillende kijk die echte kenners meestal hebben. Wat niet meteen geweten was, werd opgezocht, in dikke studieboeken. Indrukwekkend, die kennis over vogels, die onze lesgevers te geef hadden. Boeken en vogelgidsen lagen vooraan uitgestald, ter inzage, met aankooptips voor ons, beginners. Ook websites en apps kwamen aan bod. En, in de 2^e les, kenmerken van goede vogelkijkers. Interessant ook vond ik de verwijzing naar de natuurgebieden in onze contreien, waar je wat kan spotten. En in welke seizoenen.

Een les over watervogels kon niet zonder een uitstap naar de “vriezeganzen”, in de Uitkerkse polders. Marc regelde het carpoolen – waarvoor nogmaals dank, Marc. Eerst de Spuikom van Oostende, voor de dodaarsjes en de aalscholvers. Daar hoorde ik voor het eerst het prachtige woord “prachtkleed”. En het typische geluid van de dodaarsjes herkende ik nadien ook in de ... Bourgoyen. Een middelste zaagbek: ooit van gehoord, nu gezien. Een roodborsttapuit op een paaltje, zijn typische uitkijkplek in de vroege lente. En de kleine rietgans, en onderweg in de bomen veel buizerds.

De - zonnige - Uitkerkse polders: heerlijk uitwaaien, in gezelschap van de troepen kolganzen, bruine kiekendieven, blauwe reigers, wulpen, een groep kramsvogels, en – o zo goed gecamoufleerd – de watersnip. Die laatste bekeken door de telescoop, meegezeuld door onze gidsen. Was dat genieten. Wist je trouwens dat een 5-tal ransuilen jaarlijks postvatten aan de cafetaria van het gebied? Natuurpunt heeft in het café een telescoop gezet om ze door het glas heen te bekijken. Maar buiten, met het blote oog, zijn ze op enkele meters afstand niet te missen. Ze zouden zich daar veiliger voelen, bij de mensen, verder van de predatoren. (Heb ik dat goed onthouden?)

Theoriedag 2 ging over bos- en zangvogels. Jammer genoeg kon ik er niet zijn, maar de mooie presentatie werd netjes doorgemailed, zodat ik toch nog wat kon bijbenen. Al ging mijn ‘testje’ op dag 3 de mist in. Dat ik mussengeluid zomaar met dat van een specht durfde verwarren...

Op theoriedag 3 leerde ik veel over roofvogels. Een trucje om ze in onze contreien te determineren is vertrekken van de meest voorkomende, de buizerd. Het verschil in uitzicht en vlucht met de wespandief, de havik, de bruine en blauwe kiekendief, de sperwer, de torenvalk. Dat de buizerd een aaseter is, vernam ik nog. Ik stelde me altijd al de vraag of hun hoog "gemiauw" hun prooien niet wegjoeg. Neen, dus!
Het levend leren werd aangevuld met nog 2 uitstappen. Eentje – een legendarische, denk ik (ik kon er helaas niet bij zijn) naar de Blankaart in Woumen, waar zeearenden vorig jaar voor het eerst in ons land 2 kuikens uitbroed hebben. (foto onder: de cursisten verzamelen voor het kasteel aan de Blankaart)

En een vroegevogeltocht, in Drongengoed en Maldegemveld in Aalter. Met kleine oogjes de zonsopgang fotograferen, en dan, verdeeld in 3 groepen met elk een gids, op pad. De ochtendstilte – échte stilte, waar de natuur nog heer en meester is -, het gezamenlijk luisterend zoeken naar bos- en zangvogels, die later op de dag weer zwijgen. Op zo'n tochten voel je je ondergeschikt aan de natuur – die is aan zet: laten de gevleugelde wezens zich horen, zien? Geven ze inkijk in hun wereld? Je gaat aarzelend en zoekend op pad. Een sfeer met niets te vergelijken. En de belevenis als je de zwartkop "op stenen hoort ketsen": de alarmroep in de bramen, waar ze hun nesten hebben.

En de lijster op het pad, verderop, bij een steen, waar hij zijn ontbijt, de slak, op kapot slaat. (Sindsdien heb ik in mijn tuin her en der keien liggen. Dank voor de tip, Peter!) Heerlijk om de boomkruiper zo duidelijk langs de boomstam te zien kruipen - net een muis -, naar het nest, achter een flard loszittende boomschors. En later de bonte vliegenvanger. En in de heide op het Maldegemveld de boompiepers met hun acrobatische vluchten. En de middelste bonte specht. Zo lang te bewonderen, in een prachtig licht. De fotografen onder ons haalden hun hart op. Nooit vergeet ik nog dat kenmerkende roze op hun lijf, wat hen van de grote bonte specht onderscheidt.

Nadien stuurde Marc nog enkele uitnodigingen voor "extraatjes". Op 1 van die extra's ging ik in: een avondlijke wandeling in Drongengoed, op zoek naar de mysterieuze nachtzwaluw. Het was magisch. Eerst de geluiden vlakbij van de takkelingen van de ransuil. De verhalen over de oehoe die zomaar vette jongen van uilen, buizerds en haviken van de nesten plukt. Het jonge damhert op de landingsbaan. De grote bonte specht in de schemering. En dan, het typische geluid van de nachtzwaluwen. Die zich nog niet lieten zien. (Wel op het tablet van Peter, een wonder van een camouflagepakje heeft dat dier, De Crem zou het niet kunnen verzinnen voor 'zijn' militairen). Ik verneem dat de nachtzwaluw hier pas half mei arriveert, op het toppunt van het insectenseizoen, en half augustus alweer naar de Sahara vertrekt, met zijn kroost. Een beetje zoals de koekoek, of de gierzwaluw. (Nachtzwaluw en gierzwaluw zijn trouwens geen echte zwaluwen.) Weetjes... En dan, op de kruising van blijven en naar huis gaan, in de geurige heide, met de vleermuizen rond onze hoofden, het geblaf van een ree in de verte, laten 2 nachtzwaluwen hun snorrende geluid horen, in bomen, vlakbij. En vliegen ze zowaar op, rond en boven ons, verrassend groot, met hun vleugels bovenaan tegen elkaar slaand, met het typische geluid! Surreëel. Machtig. Stil waren we ervan.

Allicht vergeet ik nog heel veel te vermelden. Maar wat zeker is: op mijn tochten zijn mijn oren nu gespitster, mijn kijk scherper. Met meer kennis ontdek je meer. Ik blijf "levend leren". En hopen op een vervolg op deze boeiende "cursus"! Dank je wel!

Greta Dobbelaere

AGENDA

ZATERDAG 27 SEPTEMBER

**BOGAARDENDAG TE MERENDREE
13U TOT 17U DOPERSHOEK MERENDREE**

<https://www.rlml.be/agenda/bogaardendag>

ZONDAG 28 SEPTEMBER

**SNEUKELNATUURWANDELING IN DE KALEVALLEI
VANAF 13U, PAROCHIAAL CENTRUM, HAMMEKEN 10, MERENDREE
INSCHRIJVEN BIJ veerle.mogensen@gmail.com**

ZONDAG 5 OKTOBER

**TREKVOGELTELLING
9U - 12U, EILANDJE, RIJKEPLAS MERENDREE**

<https://www.natuurpunt.be/agenda/vogeltrektellen-op-het-eilandje-te-merendree-24482>

ZATERDAG 22 NOVEMBER

**DAG VAN DE NATUUR IN DE KALEVALLEI
MEER INFO VOLGT**

ZONDAG 14 DECEMBER

**BEZOEK AAN DE ZUURHOEK NA DE WERKEN
MEER INFO VOLGT**

**MEER INFO VIA ONZE
DIGITALE NIEUWSBRIEF,
WWW.NATUURPUNT.BE/NEVELE
OF FACEBOOK NATUURPUNT NEVELE**

**JE KAN DIT TIJDSCHRIFT (EN ALLE VORIGE) HERBEKIJKEN OP
[HTTPS://DERATEL.WORDPRESS.COM/WIE-ZIJN-WE/TIJDSCRIFT/](https://deratel.wordpress.com/wie-zijn-we/tijdschrift/)**